

TEORIE SOCIÁLNÍ PRÁCE II.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Radka Michelová

Kognitivně-behaviorální teorie

Vycházejí z odlišné filozofické logiky:

- behaviorální
- kognitivní

Kognitivně-behaviorální teorie

Zahrnují koncepty a techniky:

- behaviorismu
- teorie sociálního učení
- akční terapie
- funkční školy v sociální práci
- úkolově orientovaného přístupu
- kognitivní terapie.

Kognitivně-behaviorální teorie

- Zaměřují se na objektivně měřitelné projevy chování.
- Relativně krátkodobé, zaměřené na přítomné, specifické problémy.
- Formy práce dost direktivní.

Kognitivně-behaviorální teorie

Východiska behaviorální teorie

- zaměření na konkrétní (objektivně měřitelné) chování jednotlivce v kontextu prostředí
- nezabývá se vnitřními motivy, chování podněcováno pouze vlivy prostředí
- základní teze – všechno chování (normální i abnormální) je naučeno v interakci s prostředím.
- snahy porozumět okolnostem, které ovlivňují průběh učení

Kognitivně-behaviorální teorie

- Klasické podmiňování – stimul-reakce.
- Operantní podmiňování – osvojujeme a uchováváme chování, které vede k příjemným následkům. Aktivní úloha organismu při vyhledávání takového chování.
- Observační podmiňování – učení, ke kterému dochází tím, že vnímáme chování druhých a jeho důsledky – učení nápodobou.

Kognitivně-behaviorální teorie

Sociokognitivní teorie

- vzájemný vliv činitelů
- observační učení
- sebevědomí
- autoregulace
- tvorba modelů

Kognitivně-behaviorální teorie

Behaviorální teorie

Cílem změna chování, které brání v úspěšném a samostatném fungování:

- snížení intenzity, frekvence nebo trvání takového chování, které působí potíže
- vytvoření nových dovedností
- zvýšení intenzity, frekvence nebo trvání takového chování, jehož malá přítomnost působí potíže.

Kognitivně-behaviorální teorie

Různé techniky vycházející z principů učení, např.:

- systematická desenzibilizace
- odměny a tresty
- vyhasínání
- expozice
- nácvik asertivity
- biofeedback
- kognitivní metody

Kognitivně-behaviorální teorie

- Součástí je diagnostika – přesný popis chování, které má být měněno, volba odpovídající metody.
- Pozorování klienta v přirozeném prostředí, při hraní rolí, strukturovaným dotazníkem, různými měřeními.

Kognitivně-behaviorální teorie

Role sociálního pracovníka –
umožnit klientovi získat žádoucí zkušenosti,
vytvořit bezpečné prostředí pro nácvik

1. orientace na chování
2. orientace na řešení
3. pozitivní orientace
4. krok za krokem
5. flexibilita
6. orientace na budoucnost

Kognitivně-behaviorální teorie

Nejdůležitější úkol – podpora
motivace pokračovat
v nastoupeném úsilí o změnu.

Tyto výukové materiály vznikly v rámci realizace projektu INUL – Inovace studijního oboru sociální práce – KSP FSE UJEP Ústí n. L., reg. č. projektu CZ.1.07/2.2.00/07.0011, projekt je financován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR.